Havnen

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening

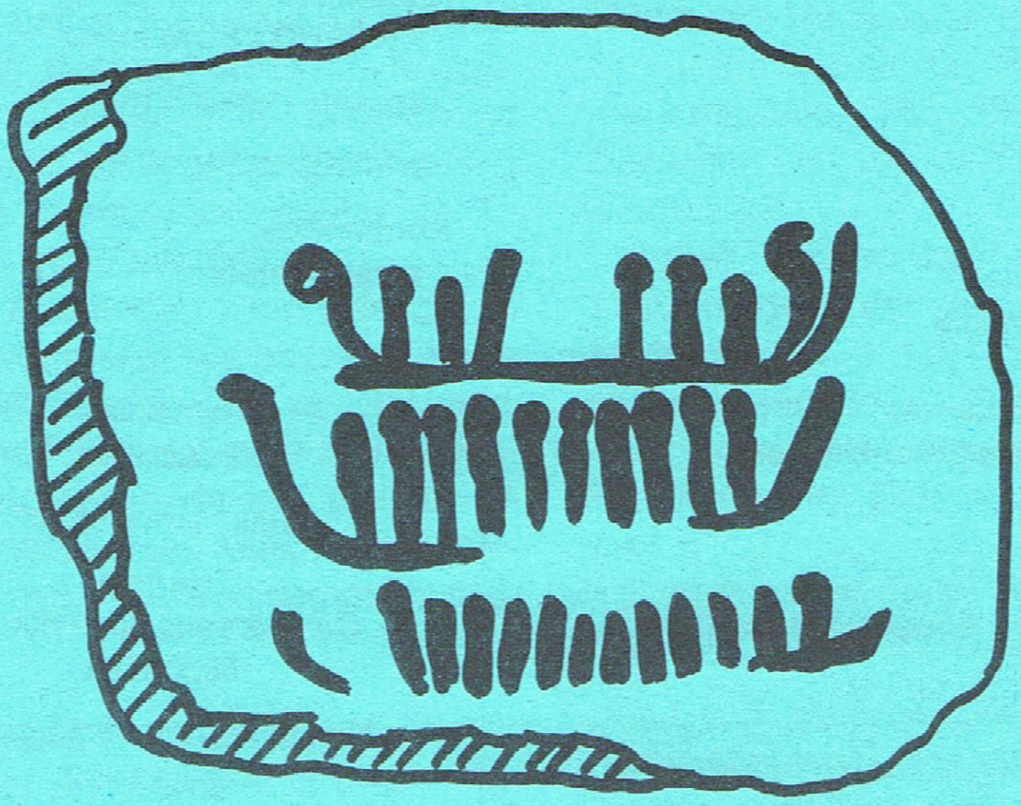

1
1992

Foreningens bestyrelse:

Formand:
Finn Lopdrup Fauk 64 40 10 63

Næstformand:
Aksel Thorsen 64 41 59 97

Sekretær:
Skjold Christensen 64 41 69 07

Kasserer:
Arne Schmidt Andersen 64 40 10 53

Bestyrelsesmedlem:
Niels Erhard Sørensen 64 40 13 88

Suppleanter:
Peter Brems
Kirsten Fauk

Revisorer:
Børge Jensen
Knud Warming

Revisorsuppleant:
Anna Klerkegaard-Hansen

Hvordan bliver man medlem?

Alle bestyrelsesmedlemmer tager meget gerne mod nye indmeldelser. Man kan også blive medlem ved at indsende kontingentet (25 kr. for enkeltpersoner, 40 kr. for par) på giro nr. 9 86 21 37, Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening, Nørre alle 37, 5500 Middelfart. - Skriv venligst tydeligt navn og adresse.

Bavnen

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening

Nr. 1 April 1992

Indhold:

Skærbæks Mølle	**side 1**
Vejlby Sogneraads 100 Aars Jubilæum	**side 5**
En fynsk Husmandshave	**side 8**
Jernbaneknudepunkt Strib 1866-1935-1991	**side 9**
Kirkeskibene STRIB og ASGERD i Strib kirke	**side 13**
Annonce (udstilling)	**side 15**
Foreningsnyt	**side 16**
Kommende arrangementer	**side 16**

Redaktion:
Kirsten Fauk

Sats: Hove offset

Trykning:
Carl Larsens bogtrykkeri,
Middelfart

Næste nummer udkommer
August 1992.
Deadline: 1. juni 1992

Forsiden:
Tegningen på forsiden forestiller BILLESHAVESTENEN, som blev fundet i 1939. Stenen bærer helleristninger, tre skibsbilleder, og den står nu på Middelfart Museum.

Skærbæks Mølle

De gamle landsbyer i Vejlby sogn har siden begyndelsen af middelalderen ligget i mindst et par kilometers afstand fra kysten. Placeringen skyldes måske frygt for fjendtlige angreb fra søsiden, måske også, at sognet blev kultiveret sydfra, hvorfor man først sent nåede ud til kystens vanskeligt opdyrkelige klinter og moser, som derfor længe henlå med skov og krat og tildels gør det den dag i dag. For 400 år siden havde sognet 5 møller. Medens Røjle og Kustrup vejrmøller samt Avlby vandmølle lå tæt ved bebyggelser, var Rubæks og Skærbæks vandmøller ensomt beliggende mod vest ved Lillebælt. Denne placering skyldes, at man var afhængige af vandkraftens tilstedeværelse.

Skærbæks Mølle lå i et par hundrede meters afstand fra bæltet lidt oppe ad højderne, der bag møllen hæver sig til ca. 36 m over havet. Foran møllen ud mod bæltet har ligget en lille eng. Bag møllens stuehus, som endnu står tilbage, lå mølledammen.

I dag er der intet, som tyder på, at møllen var anlagt ved en bæk. Snarere lå den direkte ved et kildevæld, hvilket var tilfældet med mange fynske vandmøller, da det sikrede en stabil vandtilførsel. Muligvis har møllen haft bygninger ved dammens sydside.

Ejerforhold

Det lader sig næppe afgøre ved brug af trykte kilder, hvem Skærbæks Mølle gennem tiderne har tilhørt. Oprindelig var den fæstegods under Hindsgavl slot, dvs. kongens ejendom, ofte pantsat eller bortforpagtet.

I 1664 fik Jens Lassen til Dalum af kronen skøde på møllen; men i 1681 vendte den tilbage. I 1695 overgik Hindsgavl endeligt til privat ejendom. Tilsyneladende beholdt kronen dog Skærbæks Mølle noget længere, idet den herfra den 20.11.1719 tilskødedes jomfru Anna Margaretha Lassen. Dens hartkorn var da iflg. gammelt skøde 3 tdr.

Møllen tilhørte ikke Hindsgavl i 1745, medens det øjensynlig er tilfældet i 1751. I 1761 omtales den som selvejendom, i 1784, -87, -88 og -96 tilhørte den Billeshave. I 1796 købtes den fra Billeshave til Hindsgavl.

Bortset fra, at møllen i 1802 nævnes som tilhørende Wedellsborg, er den i resten af sin tid som fæstegods kun set omtalt som Hindsgavls ejendom. I perioden 1910 til omkring 1920 solgte Hindsgavl ud af fæstegodset, og også Skærbæks Mølle må være blevet solgt. I hvert fald var det af møller Mads Jensen, at proprietær N. P. Autzen i februar 1919 købte møllen for 55.000 kr. Kort efter solgte Autzen møllens skovparcel på 3½ tønder land videre, og villabyggeriet på Skærbæksmøllevej indledtes.

Møllens historie

Skærbæks Mølle nævnes første gang i 1547; men er formodentlig adskilligt ældre. Da biskop Jacob Madsen i 1589 visiterede sognet, noterede han, at møllen havde 1 kværn.

Svenskekrigene 1657-60 fik forfærdelige følger, også for Vejlby sogn. Fra 1659-60 begravedes 285 personer som følge af smitsom sygdom, kulde eller sult. Det var ca. halvdelen af sognets befolkning. To af de døde var fra Skærbæks Mølle. Den 30. januar 1659 begravedes Maren Hansdatter, som var til tjeneste i møllen, og den 9. april samme år blev Jens Møllers dødfødte barn begravet.

Medens Skærbæks og Rubæks møller i perioden havde 4 døde, havde man til sammenligning 14 døde i sognets øvrige 3 møller. Måske var den afsides beliggenhed årsag til, at man slap forholdsvis billigt på de to møller. Utvivlsomt som følge af krigene var møllen en kort tid afbrudt; men allerede i 1662 havde den igen en fæster, ligesom en sådan også nævnes i 1664 og 1689.

Ifølge amtsstuematriklen af 1664 var møllens hartkorn 3 tønder. Ifølge landmålingsmatriklen af 1682/88 udgjorde møllens hartkorn 1 tønde, 3 skæpper, 3 fjerdingkar og 2 album. Mølleskylds hartkorn var i 1689 2-0-0, møllen havde da 1 kværn og kunne male hele året, dog ikke så meget om sommeren.

På mange vandmøller var fiskeriet af stor betydning, især ålefiskeriet. På Skærbæks Mølle sikrede Peder Møller sig i 1751 brugsretten til et bundgarnsstade ud for Stavrby mark efter sin svigerfader, som afstod det halve fiskeri. I 1784 og -87 blev den toldfri maling (hoveri for herskabet) på møllen fastsat til 20 td. mel, 20 td. gryn foruden sigtning af 6 td. korn.

1796 var møllens hartkorn 1½ td., mølleskylden 2 td. I 1802 blev møllen vurderet til 650 rigsdaler. Den var da i besiddelse af 2 kværne, måske fordi man rådede over en hestemølle. De kunder, som søgte møllen, må have været et vist antal fæstebønder under det gods, som ejede møllen.

Bækken med det rene vand

Skærbæk betyder bækken med det rene, det klare vand. Heri skal formentlig ikke lægges andet, end at det var velegnet som drikkevand. Hertil er det da også blevet anvendt gennem tiderne.

Det kan ikke undre, at vandet i brøndene i tidligere tiders Middelfart var af ringe kvalitet. Det skyldtes manglende renovation, i den nordlige del af byen måske også den nære beliggenhed ved bæltet.

Det kan derimod undre, at byens borgere ikke kunne finde anvendeligt drikkevand i en mere bekvem afstand fra byen end Skærbæks Mølle. I 1774 hedder det: "Vandet er ey med det beste, hvorover de Formuende lader hente Vand en Fierding Veys derfra ved Skjerbæks Mølle."

Chr. Behrendt lader i sin bog "Fra det gamle Middelfart, I" forhenværende bådfører Chr. Nissen Wiis og hustru fortælle minder fra deres barndom i Middelfart omkring 1850. De fortæller: "Vandet fra Brøndene var forøvrigt ikke godt fra alle Brønde, især fra dem, der laa mod Nord, og en enkelt velstaaende Familie lod hente Vand i Skærbæk Mølle."

En af forudsætningerne for, at byggeriet af den daværende sindssyge-

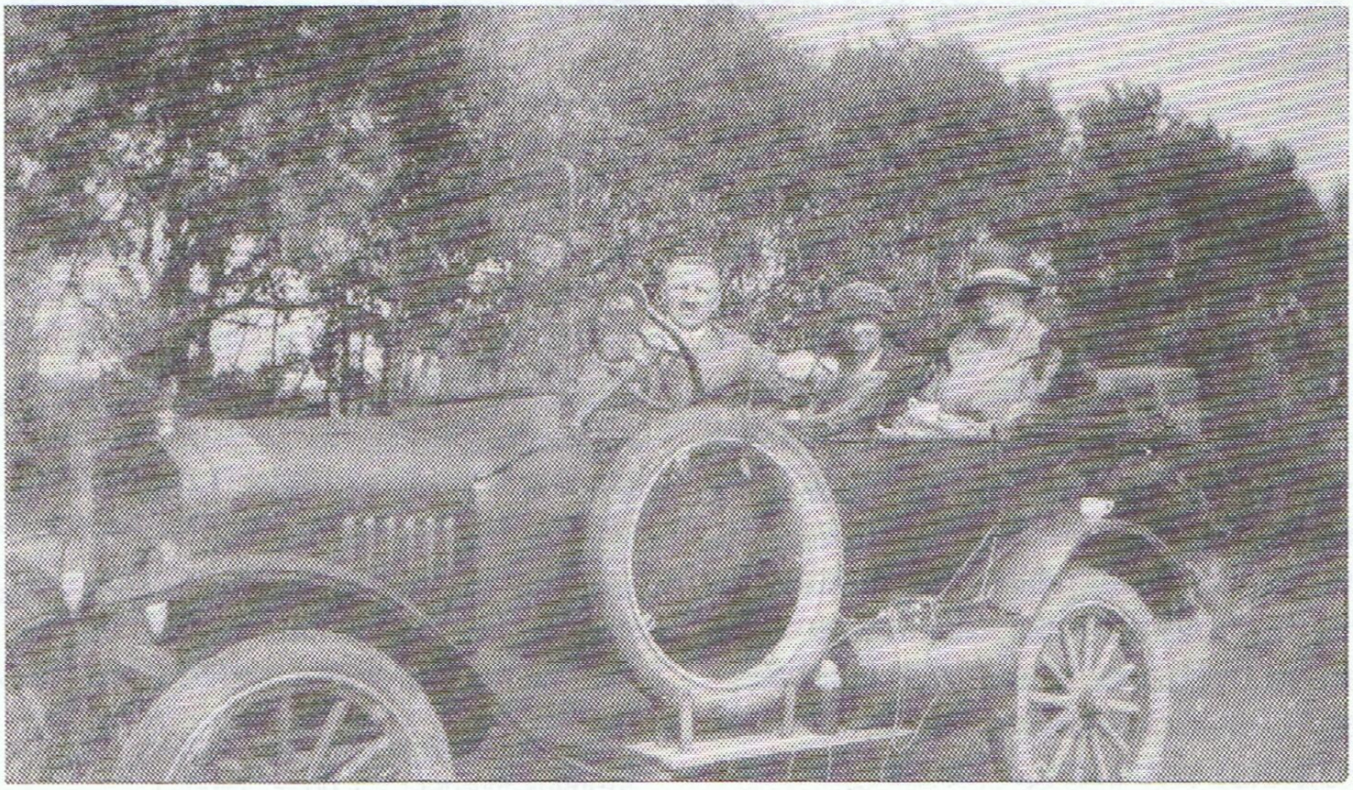

Skærbæks Mølle blev i 1922 købt af Theodor Møller (Lager for OMA og bageriartikler). De viste fotos stammer fra hans tid, og han døde 1972.

anstalt i Middelfart - taget i brug 1888 - kunne igangsættes, var, at der kunne skaffes tilstrækkeligt med vand til institutionen. Byen selv havde ingen offentlig vandforsyning og fik det først år 1900. I marts 1883 fandt man ved Skærbæks Mølle en tilfredsstillende brønd, som efter 100 dages uafbrudt prøvepumpning blev godkendt, hvorpå et vandværk blev opført.

Man må formode, at møllens virksomhed hermed ophørte som følge af mangel på tilstrækkeligt vand. Ejendommen har vel så eksisteret som rent landbrug frem til 1919, hvor den købtes af proprietær Autzen, sælgeren benævntes dog møller.

Nu er vandværket nedlagt, bygningerne blev nedrevet i 1988. Hvor tidligere mølledammen lå, er der nu opført villaer. Vejen, hvorved de ligger, har meget betegnende fået navnet Kilden.

Skærbæk i nyere tid

Navnet Skærbæk genfindes kun få steder i den tidligere mølles omgivelser. Tidligere lå lidt nord for møllen ud til bæltet en lav, lidt fremspringende klint med navnet Skærbækshoved. Ved højvande nåede havet helt ind til klintens fod, og af og til fandt mindre jordskred sted.

Efter anlægget af "den kunstige halvø", som fandt sted i forbindelse med byggeriet af den nye Lillebæltsbro, er klintens særpræg forsvundet, og den er nu knapt kendelig i terrænet. Vejen, hvorved de tidligst udstykkede grunde fra møllen ligger, har fået navnet Skærbæksmøllevej.

I 1950-60'erne bar to ejendomme henholdsvis navnet Skærbæksminde og Skærbækshus; men nu er disse navne overkalkede. Endelig kaldes møllens stuehus, som endnu står tilbage, stadig Skærbæks Mølle.

Under krigen i 1864 anlagde man Skærbæk Batterier i højderne bag møllen. De to batterier var den 26.6.1864 bestykket med henholdsvis 4 18-punds kuglekanoner, som skulle sættes på bridsk, og 4 24-punds riflede kanoner, hvoraf den ene dog ikke var monteret.

Den gamle mølles omgivelser er siden 1866 blevet stærkt forstyrret af jernbane- og vejanlæg samt omfattende villabyggeri; men endnu kan man heldigvis glædes ved synet af møllens stråtækte stuehus, som det står med sortmalet tømmer og hvide tavl.

Tønder, den 11. oktober 1991.
Knud Madsen.

Anvendt litteratur:

100 år. Middelfart Sygehus psykiatrisk afdeling. 14. juli 1988. Redigeret af Jens Schmidt.

Behrendt, Chr.: Fra det gamle Middelfart, I, (1938).

Christensen, Niels: De fynske kornmøller og deres møllere ca. 1660-1800, (1985).

Hansen, H.: Herregaarden og Stamhuset Hindsgaul, (1922).

Hansen, John: Fynske plejere i 75 år, (1988).

Lassen, Aksel: 1659 - da landet blev øde, (1965).

Petersen, Åge: Strib i færgernes og jernbanens tid, (1971).

Petersen, Åge: Vejlby - minder, virke og tro, (1972).

Pontoppidan, Erik: Den danske Atlas, (1774).

Kronens Skøder (....), bd. 2, 1908.

Kronens Skøder (....), bd. 3, 1941.

Vejlby Sogneraads 100 Aars Jubilæum i Gaar

En festlig Sammenkomst med mangt et interessant Tilbageblik over de 100 Aar, der svandt.

Avisartikel 11. februar 1942.

I Gaar på Hundredaarsdagen for det første Sogneraadsmøde i Vejlby Sogn samledes det nuværende Sogneraad med alle de endnu levende tidligere Sogneraadsmedlemmer til en festlig Sammenkomst i Røjle Forsamlingshus.

Sogneraadsformand *Anders Jørgensen,* Staurby, bød velkommen, specielt til de indbudte tidligere Medlemmer af Raadet. Man havde trods Tidens Alvor ønsket at fejre denne Hundredaarsdag, men man gjorde det under stilfærdige Former.

Der indlededes med en Spisning, og efter Suppen gav Formanden en kort historisk Oversigt over de forløbne hundrede Aar, i hvilken Tid der havde været 23 Formænd. Den første var Proprietær Delholm paa Kathrinebjerg, og den, der havde bestridt Hvervet længst, var Landstingsmand P. Nielsen Petersen, Røjle, som var Formand i 15½ Aar. Han og Sognefoged Jørgen Rasmussen, der havde været Sogneraadsformand i 9 Aar, var de eneste forhenværende Formænd, der var til Stede.

Formanden oplæste Forhandlingsprotokollen fra det første konstituerende Møde paa Kathrinebjerg i Januar 1842 og omtalte det første egentlige Sogneraadsmøde den 10. Februar 1842.

Et fornøjeligt Tilbageblik

Efter Stegen tog Amtsraadsmedlem, Kommunebogholder *Barløse,* Ordet og bragte en Hilsen fra tidligere Sogneraadsmedlem Hans Johansen, Nyborg, der var forhindret i at være til Stede, og derefter gav han en Mængde interessante Udpluk af de gamle Protokoller, der alle var velbevarede.

Hvor betydelig en Udvidelse, det sociale Arbejde havde gennemgaaet, saa man bedst deraf, at der i 1890, altsaa for godt 50 Aar siden, kun blev ydet offentlig Hjælp til 14 Personer i Form af Tørv og Brændsel.

En hel Skole for 1428 Kroner

I 1890 vedtoges det at bygge en Skole i Vejlby Skov, og det var noget billigere end det Skolebyggeri, man nu skal til at beskæftige sig med. I 1890 fik man hele Murerarbejdet udført for 500 Kr., Snedkeren naaede op paa 739 Kr., Skiferdækkeren paa 93 og Maleren paa 95 Kr., saa den samlede Udgift til Skolen blev 1428 Kr.

Den Tids Beskedenhed ses ogsaa

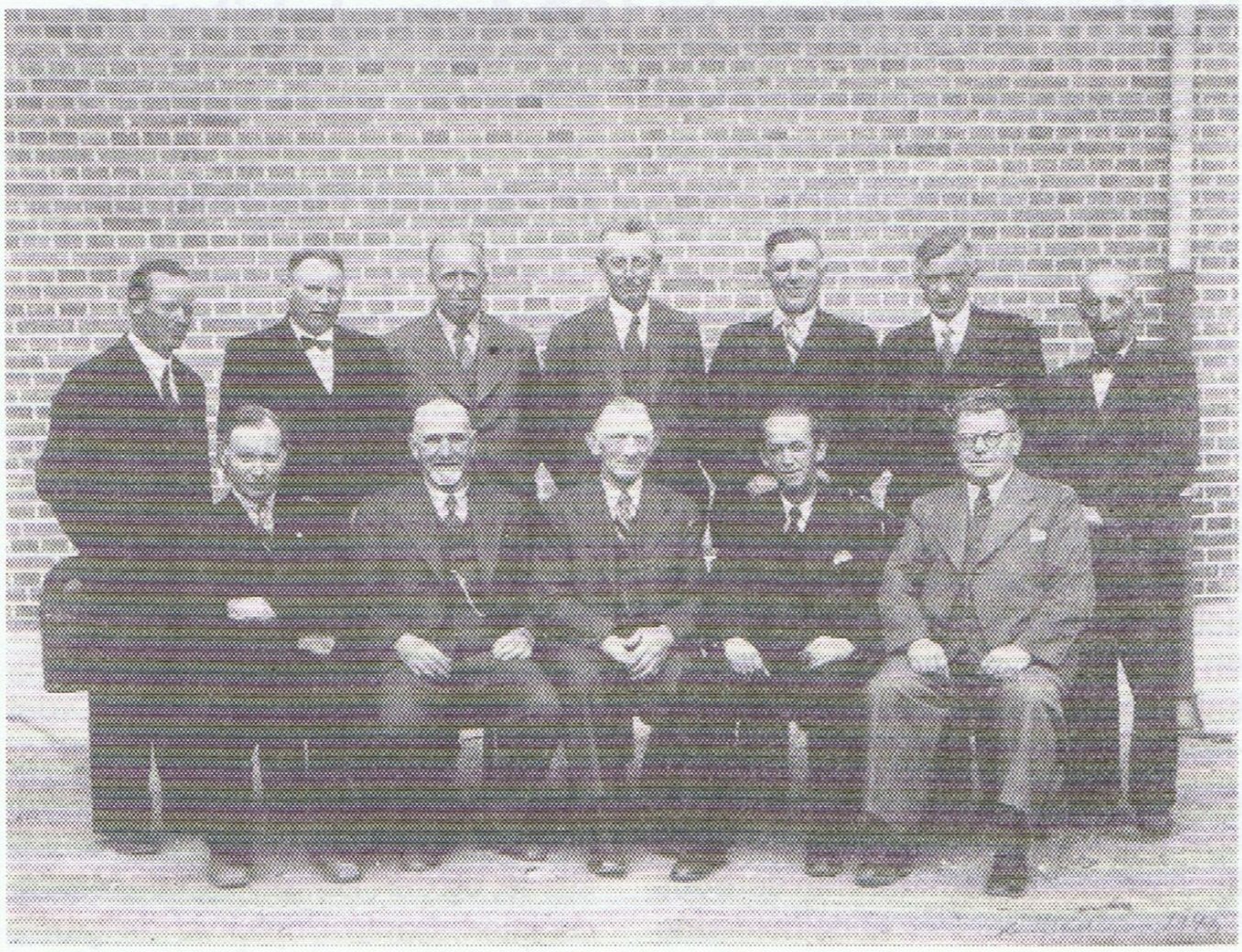

Vejlby-Strib sogneråd 1937-42.
Siddende ses f.v.: Poul Petersen, Henrik Jensen, Anders Jørgensen, fmd., Haldor Kierkegaard og Marius Rasmussen.
Stående f.v.: Ejnar Jønsson, Niels Petersen, Th. Barløse, sekr., J. Sofus Hansen, Chr. Hansen, ?, A. Olsen Andersen.
(Udlånt af Strib/Røjleskov Lokalhistoriske Arkiv.)

af, at man fik Amtets Tilladelse til at yde Formanden et aarligt Vederlag paa 100 Kr., og selv om det to Aar senere forhøjedes til 125 Kr., var det en billig Administration.

I 1894 begyndte Forhandlingerne om Opførelse af Strib Kirke, men der gik 16 Aar, før denne Sag blev ført igennem.

Strib Skole byggedes Aar 1900 og udvidedes 1910, og i 1911 blev der indlagt Elektricitet i alle Skolerne.

Bilerne var ikke velkomne i Sognet

Bilismen dukker første Gang op i Sognet i 1914, da Proprietær Brandt, Kathrinebjerg, ansøgte Sogneraadet om at faa anvist en Vej til Kørsel mellem Kathrinebjerg og Amtsvejen, og for at slippe saa let som muligt fra det mekaniske Djævelskab anviste man den kortest mulige Forbindelse.

Endnu i 1916 dominerede Antibilismen, og en udensogns Bilist fik bestemt Afslag paa et Andragende om Ret til at køre Bil paa Kommunens Veje.

De sidste Aars store Udvikling

Siden har Billedet ændret sig mærkbart, ikke blot for Bilerne, men der er sket meget paa det kommunale Omraade, bl.a. kan nævnes Folkeregistrets Oprettelse 1924, Nedsættelse af Lillebæltsbroudvalget ("Stribs Fremtid") i 1927, Kasse- og Regnskabsudvalgets Oprettelse samme Aar, Giro-Opkrævningen af Skat fra 1930, hvor man samtidig fik Kommunekontor og Medhjælp, og endelig Udskillelsen af Kassererposten i 1933.

Festtalernes lange Række

Der fulgte en lang Række Festtaler, hvor adskillige bragte en Tak til Kollegerne i deres Tid i Sogneraadet.

Maskinmester *Helvard,* Korsør, talte for Konge og Fædreland og fremdrog Træk fra Kongens Færden i København. Han sluttede med et nifoldigt Leve for Kongen, og man sang "Der er et yndigt Land".

Sognefoged *Jørg. Rasmussen,* Røjle, takkede alle, han havde samarbejdet med i sin ni Aar lange Formandstid.

Landstingsmand *P. Nielsen Petersen,* Røjle, glædede sig over, at alle Meningsforskelligheder gennem hans lange Formandstid havde faaet en saglig Behandling, saa Arbejdet kunde forløbe uden personlige Misforhold. Han var selv en Tilflytter i Kommunen, men havde altid følt sig hjemme i Sognet.

Endvidere talte Købmand *Mathiesen,* Strib, Kirkeværge *K. V. Sørensen,* Strib, og Gdr. *H. P. Bendixen,* Bendixminde.

Fhv. Mejeribestyrer *Müller,* Røjle, omtalte Gamle Tiders Bystævner, der var en Art Forløbere til de senere Sogneraad.

Rentier *Jørg. O. Andersen,* Odense, fremhævede de store Fremskridt, der var sket paa Vejvæsenets Omraade.

Toldopsynsmand *H. Jensen* takkede for det gode Kammeratskab i Sogneraadet og talte smukt for Flaget som det danske Symbol. Paa hans Forslag sang man "Hil dig, vor Fane".

H. P. Bendixen udbragte et Leve for de to eneste Damer, der havde været i Sogneraadet, Fru Dyna og Fru Rehr, Strib, og Vejudvalgets Formand, *Niels Petersen,* Elmelund, hvis Oldefader var Medlem af det første Sogneraad, talte om Kommunens fremadskridende Modernisering af Vejene.

Snedkermester *Kierkegaard,* Strib, talte for Ungdommen, der skal bære Fremtiden, og han gav Udtryk for sin Tillid til Tidens Ungdom.

Formanden sluttede saa med en Tak til alle og fremhævede Samarbejdets Betydning i den Tid, der ligger forude, og man sluttede den festlige Sammenkomst med at synge "Altid frejdig, naar du gaar".

En fynsk Husmandshave

Ude på Røjlehalvøen, Fyns skønne og mærkelige Nordvesthjørne, i et yndefuldt Dalstrøg, gemt hen mellem Skove og Banker, ligger *Billeshave Skovmølle.*

Navnet er i sig selv Historie: Vandmøllen er nedlagt for en Del År siden, og Ejendommen gået over til Husmandsbrug (11 Tdr. Land). Men er end Møllehjul og Mølledam borte, så lever dog noget af den gamle Skovmølles Poesi i de stråtækte Bindingsværks Bygninger. Og i den dejlige Have har Ejeren og hans Hustru (Manden hedder *Jens Mathiasen*), med skønsom Udnyttelse af det naturlige Jordsmon, fremtryllet ny Poesi.

Blandt Enkelthederne nævner jeg et Bed med hvide Begonier, et Væld af Roser, en blå Blomsterlænke henover den skrånende Grønning forved Stuehuset. Længst nede en Dam med Flæg og et Springvand med dansende Kugler. I Dammen svømmer prægtige Guldfisk, flere År gamle; det springende Vand hindrer Tilfrysning, så Fiskene har let ved at klare sig Vinteren over. Fra en Løvhytte nær Springvandet har man Udsyn over hele Herligheden.

Den sjældne Have er et ægte Stykke fynsk Havekunst, et Vidnesbyrd om Skønhedssans og Udholdenhed, åbent Sind og årvågne Øjne. "Ja," siger Konen, "det er jo noget, vi har fået lavet lidt efter lidt; andre Steder så vi et og andet, som vi fik Lyst til at ha' Magen til, og på den Måde er Haven blevet til det, den er."

Olaf Andersen
(Fynsk Hjemstavn, 1928)

Billeshave Skovmølle ligger på en sidevej til Bolsvej - ved Karlsskov.

Jernbaneknudepunkt Strib, 1866 - 1935 - 1991

(Fortsat fra sidste nr.)

Mange ejendommelige transporter over Lillebælt har jeg hørt berettet om. Jydelam og jydegæs fra det mørke Jylland kom over til Fyn, hvor driverne solgte af dem, efterhånden som de kom frem, og her blev de så fedet op.

En anden mærkelig transport var blåhvalen, der den 1. januar 1889 var strandet ved Vejlefjords munding. Den blev bugseret til Middelfart og udstillet der, men man havde kun kapacitet til at slæbe hovedet op på slidsken i Middelfart, og efter at have været udstillet en tid blev kadaveret solgt til København og udstillet der. Det var ikke så mærkeligt, at da den herefter på fire jernbanevogne passerede Strib på vej til Wien, hvor skelettet nu er, stank så afskyeligt, at man hurtigst ekspederede den til Fredericia.

Et andet dyr kom også over bæltet, nemlig bjørnetrækkerne med deres bamser, som de drog rundt og optrådte med.

Kedelflikkerne eller kobbersmedene var ikke bare forhutlede kræmmere, enkelte kom i fine hestetrukne beboelsesvogne, zigeunere var de vel. En af dem passerede Strib flere gange, og på et kort kommandoråb fra den gamle chef stod 10 sønner liniet op på række efter alder til ære for stationsforstanderen.

Et helt andet kapitel af overfarten var isbådetransporterne, f.eks. var vinteren 1887/88 som tidligere nævnt meget streng, hvor man endnu den 18. marts kunne gå på isen fra Strib til Fredericia. Så blev isbådene taget frem fra det hus, de stod i på Tjærepletten *(se foto i BAVNEN 2, 1991, red.)*. Det var solide egetræsbåde, som, når de skulle bruges, blev forsynet med lange stænger på tværs, som de ansatte ved færgerne gik og skubbede dem frem med. Passagererne kunne godt få lov at hjælpe til med dette slæb og så kun betale 10 øre for overfart - ellers kostede det 25 øre for at sidde oppe i båden og derved undgå at falde i vandet, hvis man passerede en skjult våge, som

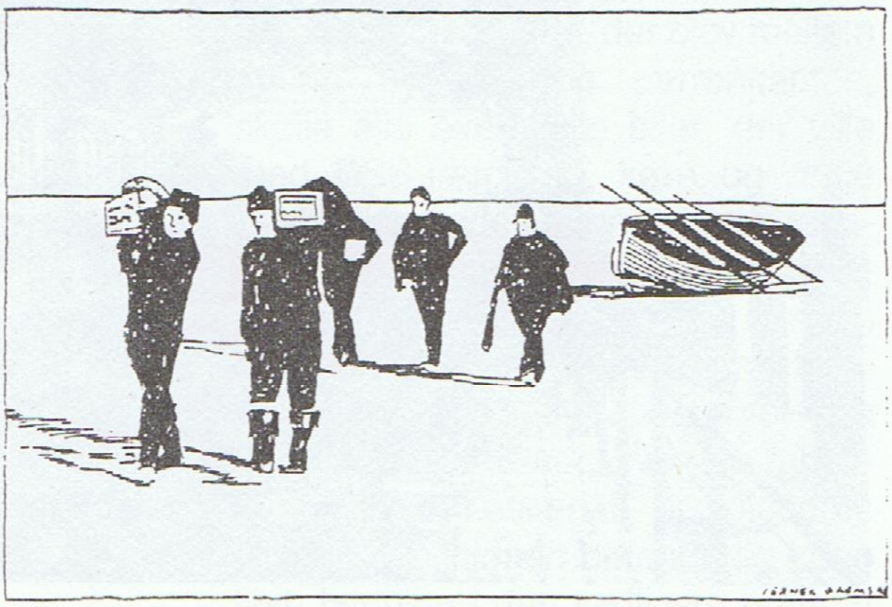

der var mange af i det stærkt strømfyldte farvand.

Som tiden gik, blev der flere færger sat ind på Strib-overfarten; den første færge var 42,8 m lang, og de sidst anskaffede færger, "Fyn" og "Dan" fra 1920 og 1921, var 68,7 m lange, men det var også nødvendigt, da såvel gods- som passagermængden havde nået en anselig størrelse. Det første år med en samlet opgørelse var 1885, hvor der overførtes 200.000 personer og 50.000 ton gods. Under 1. verdenskrig nåede disse tal op på helt andre størrelser, og i 1930 var antallet af overførte personer næsten 1 million, og her må lige indskydes, at de 5 automobilfærger ved Strib Nordenbro og Snoghøj nu var kommet til, så der var virkelig livlig trafik på bæltet!

Da færgernes antal steg, krævede det, at der måtte bygges flere færgelejer, for der afgik og ankom færger hele tiden, dag og nat. I 1897 byggedes 2. leje for 99.700,- kr, og i 1906 byggedes 3. leje (nu Strib bådehavn), og i 1912 blev der anlagt dobbeltspor til Strib. Sættes disse tal i perspektiv til en opgørelse fra overfarten Middelfart- Snoghøj 1819, hvor der i det hele år overførtes 4.335 personer og 926 vogne, da først forstår man, hvad anlæggelsen af jernbaner og indsættelse af færger har betydet for hele samfundsudviklingen. Var rejselysten og rejsehyppigheden steget, så var komforten steget endnu mere.

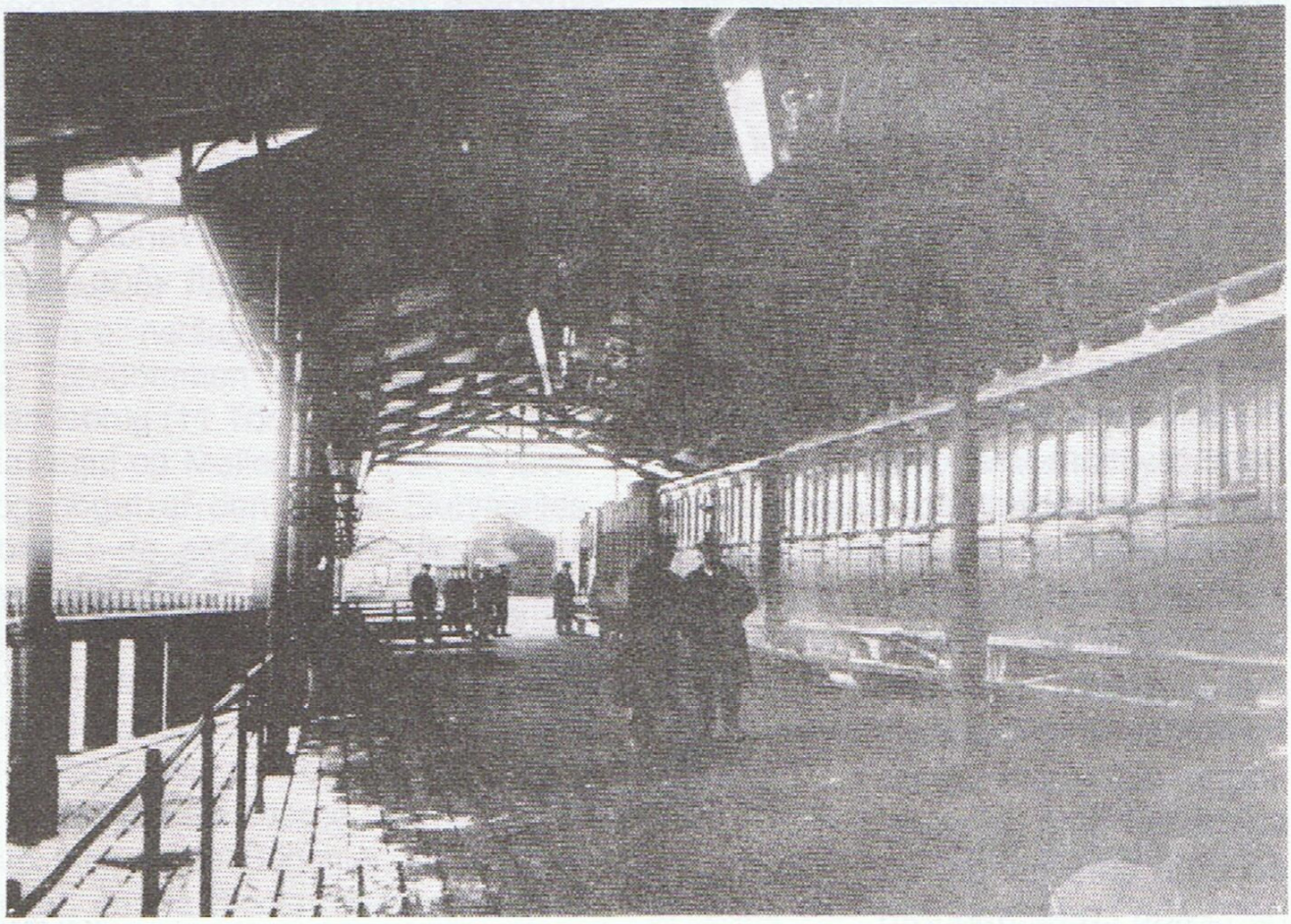

Toget er klar ved perronkanten, omkr. 1920.

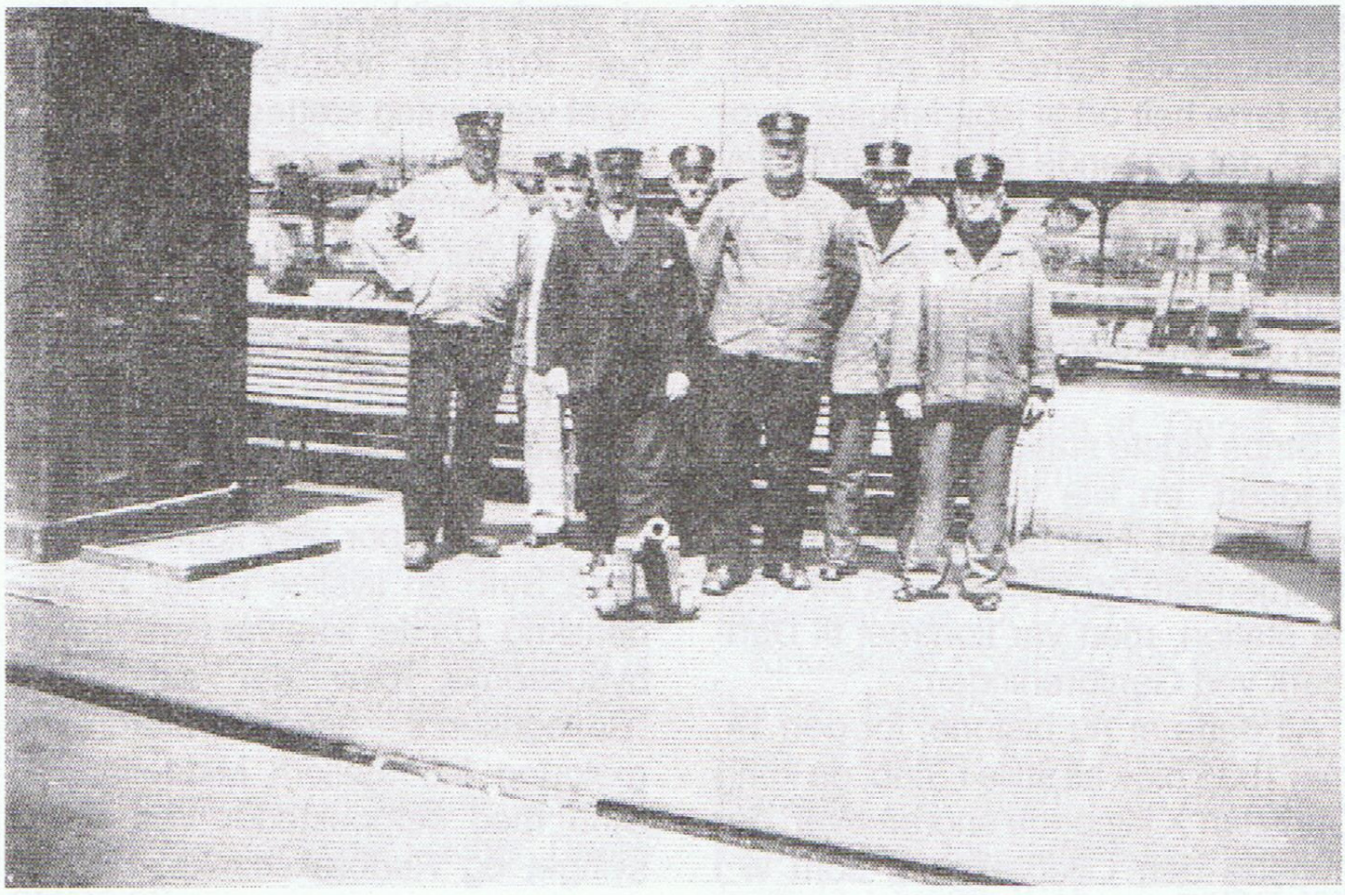

Kaptajn Jørgensen med mandskab og signalkanon på dækket, omkr. 1930.

Der blev indført servering ombord, på 1. klasse var der mahognimøbler betrukket med rødt plyds, der var slebne spejle, og pilerne under sporene var mahognisøjler. På 2. klasse var møbelbetrækket brun reps, og på 3. klasse var der upolstrede træbænke.

Til flere af de gamle færger knytter der sig historie, således til færgen "Hjalmar", som kom til i 1886 efter at have indviet Nyborg-Korsør overfarten. De skovlhjulsdrevne færger var meget sårbare i is, hvor de fik bøjet skovlene let, så derfor gik man lidt efter lidt over til de skruedrevne færger. Den første af dem var "Valdemar", der blev anskaffet i 1896, og som efter 1935 kom til Limfjorden, hvor den overgik til Statens isbrydningtjeneste indtil 1959.

Da den første jernbanefærge blev anskaffet i 1872, lå den nybyggede stationsbygning uhensigtsmæssigt, og der opførtes en billig bindingsværksbygning, der indeholdt ventesal, postkontor og telegrafstation foruden billetsalg og kontor til ledelsen. På den smalle plads, der blev mellem denne bygning og perronkanten, skulle alle eventuelle biler, der ville med DSB-færgerne, køre og dreje ind ved en anden bygning, som indeholdt toiletter og rejsegodsekspedition. Lige ved denne bygning kom en bro ned, som kunne benyttes af gående for enden af Münstervej hen over rangerterrænet, hvor nu fabrikken Eltins læssehal er placeret. Godsekspeditionen befandt sig i den lave bygning i den sydligste ende af

den gamle stationsbygning, og vognladningsgods kørtes ud på et spor, der førte helt ud til isbådehuset, hvor også det afgående gods fra Strib blev indladet. Det kunne bl.a. dreje sig om bøndernes hjemmeavlede tobak, som blev indvejet her til f.eks. Petersen og Sørensens tobaksfabrik i Horsens.

Stribs sidste stationsforstander hed Madsen, en lille væver mand med knebelsbart. Han havde gjort tysk militærtjeneste og været ansat på Altona station, men var kommet til Danmark ved Genforeningen.

Alt dette er nu historie, for den 14. maj 1935 blev alt stille i Strib, da kong Christian X klippede snoren over, der åbnede den Lillebæltsbro, som vi i dag kalder den gamle. Den gamle statelige kaptajn Jespersen, der boede på Tjærepletten 38, flagede på halv stang den dag. Banepersonalet på 200 mand blev forflyttet eller gik på pension, og den sidste overfartsleder, kaptajn Buus, kom til Storebælt. Stribs livsnerve var skåret over, det led, Strib havde været i knap 70 år mellem Skandinavien og det øvrige Europa og Asien, var borte, men luften var renere, og den smukke beliggenhed kunne ingen tage fra Strib, men brød på bordet var der mange, der havde meget svært ved at få.

Det er ganske vist nu 125 år siden, jernbanen kom til Strib, og 56 år siden jernbaneknudepunktet Strib fik en brat ende, men et jernbanespor fører stadig til Strib. I dag er der næsten dagligt et rangertog, der befarer sporet med godsvogne til Strib, men vi gamle stribboere mangler kulrøgen. Kun når nostalgien blomstrer, og et veterantog sættes ind, stikker vi næsen op i vinden og snuser ind og føler os hensat til hine tider, da den lugt var der døgnet rundt, så ingen tænkte over, at det kunne være anderledes. Vest for Vestergade var husene sorte, gråspurvene var ekstra grå, og vasketøjet - ja, det var ikke persilhvidt.

At det ene spor blev liggende, gav også Strib en livsline under 2. verdenskrig. Da der ikke var flere dæk til bybusserne, blev der sat et af "Røjlegrisen"s gasgeneratordrevne motortog ind mellem Middelfart og Strib med stoppesteder ved Skovsvinget og Rudbæksbanke. I Eltins havn lå også under krigen storebæltsfærgen "Heimdal" med vagtmandskab ombord, parat til med meget kort varsel at blive sat ind imellem Strib og Fredericia, såfremt Lillebæltsbroen skulle blive ødelagt ved krigshandlinger.

I en sådan situation behøver man ikke megen fantasi for at forstå behovet, der ville være for en ny æra for Strib-Fredericia overfarten. Der var - og er - måske mere alvor bag opretholdelsen af det ene spor end blot for Stribs skyld.

Arne Schmidt Andersen

Kilder: Forsk. publikationer.
Egne erindringer, min fars (f. 1878) erindringer og det, min farfar, der var ansat ved Strib station, har fortalt min far.

Rettelse: I første del af artiklen rettes billedteksten på side 14 til: Stationsforstander Rørbye, som kom til Strib 1.7.1901, foran tilbygningen ca. 1920.

Kirkeskibene STRIB og ASGERD i Strib kirke

Kirkeskibet Strib

STRIB er en 3-mastet bark, som har alle sejlene givet op på ræerne. Gallionsfiguren er en guldbronzeret kvindeskikkelse, skibets længde er 100 cm og højden 110 cm. Skibet er bygget af buntmager Osvald Clausen i Nyborg, som også byggede HAABET til Røjleskov kirke.

Kirken i Strib blev indviet den 30. april 1911, og ved den lejlighed skænkede beboere med tilknytning til fiskeri og færgefart kirken dette kirkeskib.

Alle givernes underskrift står på gavesedlen, der ligger i skibet. Deres navne er:

S. A. M. Svendsen, bromand
H. Jensen, toldopsynsmand
P. Jensen, bromand
H. Svendsen, broformand
J. B. Baggesen, styrmand
L. Jespersen, skibsfører
A. H. Andersen, fyrpasser
H. Johansen, fyrbøder
Joh. Petersen, malermester
J. Laursen, bromand
J. Wilke, matros
J. A. Svendsen, matros
J. Chr. Helvard, skibsmaskinass.
P. H. Andreasen, fv. matros
P. C. Jespersen. bromand
K. P. Christensen, bromand
J. L. Johansen, matros
H. C. Thiesen, skibsfører.

Kirkeskibet Asgerd

ASGERD er en 3-mastet fuldrigger, længden er 100 cm og højden 110 cm.

Ved en festgudstjeneste i Strib kirke den 1. februar 1987 blev kirkeskibet overdraget kirken af "Dansk Sømandskirke i fremmede Havne" via familien til tidl. kaptajn A. F. A. Hansen, Strib, der i sine senere år var landssekretær for D.S.K.

Kirkeskibet ASGERD har en spændende forhistorie, som begynder med, at kaptajn Adolf Frederik Alfred Hansen (1882-1960) førte det rigtige skib Asgerd for dampskibsselskabet Primula i årene 1916-17. Skibet var bygget i 1885 og fik da navnet Cassius, men ved ejerskifte i 1904 forandredes navnet til Kilmory, for endelig i 1907 - da skibet blev solgt til Norge - at få navnet Asgerd efter det nordisk mytologiske navn Asgaard = gudernes (asernes) bolig.

Da "Dansk Sømandskirke i fremmede Havne" fik opført et kirkehus i Gent i Belgien, fik Kaptajn Hansen, som tidligere havde stået for en læsesal i byen, en opfordring til at genoptage arbejdet, og hele familien Hansen drog til Gent i 1926, hvor de kom til at tilbringe 6 spændende år. Da kirken blev indviet den 20. november 1927, skænkede kaptajn Hansen den nye kirke et kirkeskib, bygget efter model af skibet Asgerd.

Kirkeskibet blev bygget af den tidligere 1. styrmand på Asgerd under

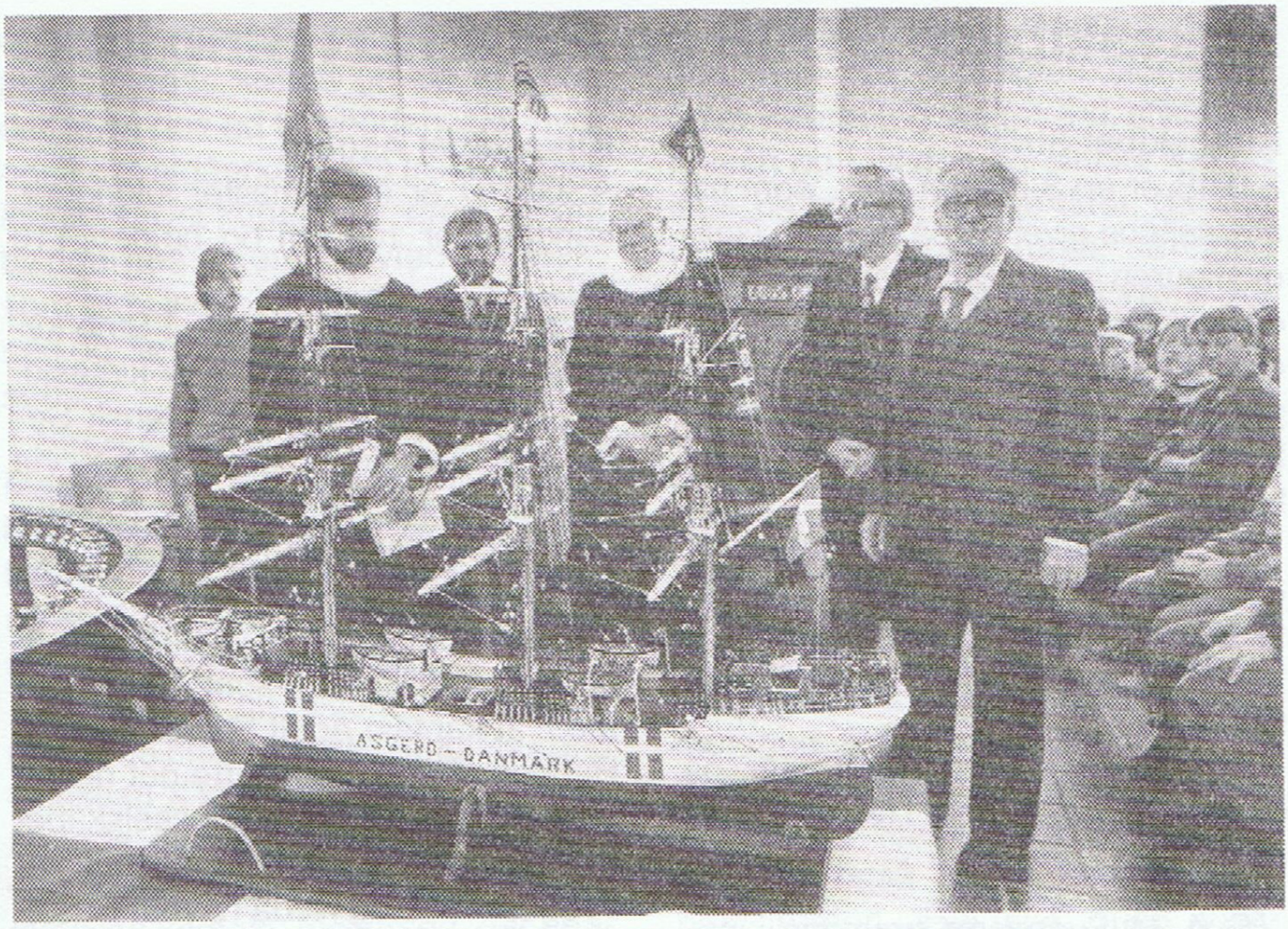

ASGERDs genindvielse i Strib kirke den 1. februar 1987. Fra venstre ses: sognepræst Niels Iver Juul, menighedsrådsformand Erik Hansen, pastor Chr. Jørgensen, skibsbygger Jørgen Mangor og skibsfører J. D. Ømand.

kaptajn Hansen, Berthel Cl. Jensen, Ribe. Han fortæller selv, at han især bygger sine skibsmodeller for at supplere den ringe aldersrente - men selvfølgelig også af lyst. Han skriver: "Angaaende Skibene, da er mange tilbøjelige til at anse dem for Legetøj, nej, man sætter sig ikke hen en 7 á 8 Maaneder med en 10 á 12 Timers daglig Arbejde for at lave et Stykke Legetøj, desuden koster en Model mig 100 Kr. i Materialer. For mine Skibe forlanger jeg 300 Kr., altså ca. 200 Kr. i Fortjeneste for en 7 á 8 Måneders Arbejde." Berthel Jensen fremstillede ikke mindre end 14 kirkeskibe og 11 andre skibe til private.

Kaptajn Hansen mente ikke, at kirkeskibet kunne have et hedensk navn som Asgerd, så nu kom skibet til at hedde KIRSTEN, da familiens yngste datter, Kirsten, netop blev døbt samme dag, som kirken blev taget i brug.

I 1932 flyttede familien Hansen tilbage til Strib, og da sømandskirken i Gent blev nedlagt i 1982, syntes "Dansk Sømandskirke", det var naturligt at give kirkeskibet tilbage til kaptajn Hansens familie i Strib og til Strib kirke. Man bad skibsbygger Jørgen Mangor i Assens om at reparere

det efterhånden ret så miserable kirkeskib. Han konstaterer, at det lille kompas (8 mm i diameter) på kommandobroen stadigvæk virker(!) - men må ellers udskifte mærs, bramgods, rigning, sceptre og lønning.

På "Dansk Sømandskirke"s årlige kollektdag den 1. februar 1987 bliver kirkeskibet så genindviet i Strib kirke, men nu under navnet ASGERD. I spidsen for processionen gik fru Kirsten Sørensen - som skibet først var opkaldt efter - sammen med pastor Chr. Jørgensen, næstformand i D.S.K., mens kirkeskibet blev båret ind af kaptajn Hansens tre svigersønner, skibsførerne Arne Laustrup, Peter Sørensen og J. D. Ømand samt af Jørgen Mangor. Kirsten Sørensen overdrog kirkeskibet til Strib kirke ved pastor Niels Iver Juul - med disse ord: "Til klokkernes klang og orglets brus har vi bragt kirkeskibet ASGERD ind i vor kirke. Som et symbol på menneskets sejlads over livets hav i storm og stille vil det blive fortøjet under kirkens loft. Dets stævn vil vise mod døbefont og nadverbord, hvorfra ordet om Guds kærlighed og syndernes forladelse lyder, og mod det sted i kirkerummet, hvorfra rejsen engang skal foretages til den sidste ankerplads. Må ASGERD minde os om de søfolk, der har haft eller har tilknytning til sognet her."

Efter gudstjenesten var der en sammenkomst på højskolen Brogården i Strib.

ASGERD fik sin endelige plads under kirkeloftet den 9. april 1987.

K.F.

Kilder: Kirsten Sørensen, Kåsvænget 11, Strib
Jørgen Mangor, Assens
Berthel Cl. Jensen, Ribe ("Vikingen" 1928).

Stribs kamp for at overleve

Når "Broudstillingen" på Gl. Postgård i Middelfart åbner til maj, vil der på Strib bibliotek blive arrangeret en udstilling om de forskellige tiltag, Stribs daværende beboere og sogneråd gjorde, for at byen kunne overleve færgefartens nedlæggelse.
Udstillingen arrangeres af Arne Schmidt Andersen og Kirsten Fauk, og foreningens medlemmer inviteres til at bese den.
Nærmere oplysninger kommer i lokalpressen.

Foreningsnyt

Foreningen har nu et medlemstal på 250, og det er meget glædeligt.

Det har givet grundlaget for en god økonomi. Kontingentet dækker nu udgifterne til BAVNEN, og de øvrige udgifter til administration og afvikling af de fem årlige arrangementer dækkes af forskellige tilskud.

Vi må takke vore foredragsholdere for, at de vil medvirke uden honorar og lader sig nøje med en flaske eller to.

Bestyrelsen ser gerne, at der synges ved møderne. Det har været svært at skaffe sangbøger, og derfor arbejder den nu med et sanghefte, som skal indeholde 40-50 sange til brug ved arrangementerne.

F.

Kommende arrangementer:

18. maj
Middelfart Museum
Brogade 8
kl. 19.00 (NB!)

Ting fra Vejlby-Strib på Middelfart Museum
Museumsinspektør Peter Dragsbo vil vise os museet, især fund fra Vejlby-Strib. De åbne magasiner får vi også at se, inden vi går over til Gl. Postgaard på Algade for at se den helt nye "Broudstilling".
Bagefter samles vi overfor i Kirkehuset til kaffe, hvor museumsinspektøren vil fortælle og svare på spørgsmål.

6. september
Nyskovvej 7
kl. 14.00 (NB!)

Ekskursion til Nyskov
Vi har valgt at lave en søndagstur til et af de skønneste steder i Vejlby-Strib NYSKOV.
Vi har tilrettelagt en tur på ca. 3 km, hvor vi passerer "Abrahams skød" og Stutterigården. Efter kaffen fortæller Jørgen Lundsgaard om slægten og dens liv på den 200 år gamle gård.

9. november
Aulby skole
skolebiblioteket
kl. 19.30

De 7 skoler i Vejlby-Strib og Generalforsamling
I Vejlby-Strib kommune var der tidligere 7 små skoler: I Vejlby, Strib, Staurby, Røjle-Tårup, Vejlby skov samt privatskolerne i Kustrup og Strib.
Fhv. skoleinspektør Poul Graversen vil fortælle om datidens skolevæsen og om udviklingen op til 1970.

Nærmere om de to sidste arrangementer i augustnummeret af BAVNEN.

Der kan købes kaffe/te og øl/vand ved arrangementerne.

— Og her har vi en ældgammel Kæmpehøj.
— Umuligt — det maa ha' været en Dværg?